

دانشکده هنر و معماری

پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته مهندسی معماری

خانه ایرانی در بافت شهری

به کوشش
سمانه اسدی

اساتید راهنما:
دکتر محمد حسن فلاح
مهندس فرهاد احمدی

شهریور ۸۹

به نام خدا

خانه ایرانی در بافت شهری

به کوشش
سمانه اسدی

پایان نامه

ارائه شده به تحصیلات تکمیلی دانشگاه شیراز به عنوان بخشی
از فعالیت‌های تحصیلی لازم برای اخذ درجه کارشناسی ارشد

در رشته
معماری
از دانشگاه شیراز
شیراز
جمهوری اسلامی ایران

ارزیابی کمیته‌ی پایان نامه، با درجه : کارشناسی ارشد

دکتر محمد حسن فلاح، استادیار بخش معماری، دانشکده هنر و معماری (رئیس کمیته) .....
مهندس فرهاد احمدی، استادیار بخش معماری، دانشکده هنر و معماری دانشگاه شهید بهشتی .....
دکتر محمد علی آبادی، استادیار بخش معماری، دانشکده هنر و معماری .....
دکتر حمید رضا شریف، استادیار بخش معماری، دانشکده هنر و معماری .....
مهندس ساناز حائری، مربی بخش معماری، دانشکده هنر و معماری .....

شهریور ماه ۱۳۸۹

به نام خدا

اظهار نامه

اینجانب **سمانه اسدی** دانشجوی رشته معماری گرایش معماری دانشکده هنر و معماری دانشگاه شیراز اظهار می‌کنم که این پایان نامه حاصل پژوهش خودم بوده و در جاهایی که از منابع دیگران استفاده کرده‌ام، نشانی دقیق و مشخصات کامل آن را نوشته‌ام. همچنین اظهار می‌کنم که تحقیق و موضوع پایان نامه ام تکراری نیست و تعهد می‌نمایم که بدون مجوز دانشگاه دستاوردهای آن را منتشر ننموده و یا در اختیار غیر قرار ندهم. کلیه حقوق این اثر مطابق با آیین نامه مالکیت فکری و معنوی متعلق به دانشگاه شیراز است.

نام و نام خانوادگی : سمانه اسدی

تاریخ و امضاء :

تقدیم به

پدر و مادرم که همیشه مشوق فرزندان خود در مسیر علم و دانش بوده اند.

و

تقدیم به

همسرم که همیشه در مسیر رشد و تعالی همراه و همسفر خوبی برایم بوده است.

و

با تشکر از تمام اساتید و معلمانم و همه آن کسانی که در مسیر زندگی ام

خالصانه راهنمایم بوده اند.

چکیده

خانه ایرانی در بافت شهری

به کوشش

سمانه اسدی

از ابتدای حضور بشر بر کره خاکی، سکونت از مهم ترین نیازهای او بوده است. در هر سرزمین با توجه به فرهنگ، آیین، اقلیم و نحوه معیشت مردم، فرم و الگوی خاصی از سکونت به وجود آمده است که در کشور ما ایران نیز پیشینه عظیمی از انواع و الگوهای ساخت و سکونت شکل گرفته است. خانه از دیرباز محلی برای آسایش و آرامش خانواده مطرح بوده که دارای کیفیتهای مطلوب متعددی بوده است که متأسفانه در مسکن امروز کمتر یافت می شوند، لذا در این رساله در پی آن هستیم که با شناخت ویژگی‌ها و ارزشهای خانه ایرانی، مسکن امروز را تا حد امکان از آن ویژگی‌ها و اصول برخوردار سازیم و شرایط فیزیکی و کیفیت فضایی آن را به خانه‌های معاصرمان نزدیک گردانیم.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول : کلیات طرح

- ۱-۱- طرح موضوع ۲
- ۲-۱- هدف پژوهش ۴
- ۳-۱- مقیاس موضوع ۵
- ۴-۱- ضرورت پرداختن به موضوع ۵

فصل دوم : مبانی نظری

- ۱-۲- خانه ۷
- ۱-۱-۲- مفهوم خانه - کاشانه ۸
- ۱-۱-۱-۲- تعریف خانه ۸
- ۲-۱-۱-۲- سازمان فضائی خانه و شیوه زندگی ۹
- ۳-۱-۱-۲- روش شناسی تاریخی و مردم شناسی معماری خانه ۱۳
- ۴-۱-۱-۲- خانه از دیدگاه روانشناسی یونگ ۱۵
- ۵-۱-۱-۲- خانه از دیدگاه گاستون بشلار ۱۶
- ۶-۱-۱-۲- خانه از دیدگاه نوربرگ شولتز و کریستالر ۱۸
- ۲-۱-۲- مفهوم خانه ایرانی ۲۰
- ۱-۲-۱-۲- معماری ایرانی ۲۰
- ۲-۲-۱-۲- ویژگی های خانه ایرانی ۲۳
- ۳-۲-۱-۲- اندام های خانه ۲۶
- ۴-۲-۲-۲- ریز اجزاء تشکیل دهنده خانه ایرانی ۲۹
- ۵-۲-۱-۲- الگوهای فضای باز ۳۱
- ۶-۲-۱-۲- الگوهای فضای پوشیده ۳۷
- ۷-۲-۱-۲- الگوهای فضای بسته ۴۱

- ۴۳..... گونه شناسی سازمان فضایی خانه‌های سنتی ۸-۲-۱-۲
- ۵۴..... مفاهیم نهفته در خانه ایرانی ۹-۲-۱-۲
- ۵۶..... مسکن ۲-۲-۲
- ۵۷..... مفهوم سکونت ۱-۲-۲
- ۵۸..... روش شناسی تاریخی سکونت ۲-۲-۲
- ۶۳..... خانه دیروز، خانه امروز ۳-۲-۲
- ۶۵..... مشکلات مسکن امروز ۴-۲-۲
- ۶۹..... تغییر مفاهیم از سنتی به مدرن در خانه‌های ایرانی ۵-۲-۲
- ۷۳..... مفهوم سکونت در دوره‌های مختلف معماری ۶-۲-۲
- ۸۰..... نظریه پردازان جهانی مسکن ۷-۲-۲
- ۸۱..... چارچوب نظری طرح ۱-۷-۲-۲
- ۸۳..... توسعه مسکن و شهرهای جدید جهان ۲-۷-۲-۲
- ۸۴..... مسکن و مجتمع‌های مسکونی در ایران ۳-۷-۲-۲
- ۸۹..... مقایسه شهرهای جدید مورد بررسی نسبت به متغیر تملک مسکن ۴-۷-۲-۲
- ۸۹..... نتیجه‌گیری ۵-۷-۲-۲
- ۹۱..... مجتمع سازی ۸-۲-۲
- ۹۹..... انبوه سازی ۹-۲-۲
- ۱۰۲..... گذری بر انبوه سازی و میزان رضایت خانوار ۱-۹-۲-۲
- ۱۰۴..... خانه و مسکن در تقابل با هم ۳-۲-۲
- ۱۰۴..... خانه‌های امروزی از دید گاستون بشلار ۱-۳-۲
- ۱۱۰..... مردم شناسی خانه‌ها ۲-۳-۲
- ۱۱۲..... هویت ۳-۳-۲
- ۱۱۶..... پیشنهادات ۴-۳-۲

فصل سوم : مثال‌ها و مصادیق

- ۱۲۳..... نمونه معماری خانه‌های ایرانی ۱-۳
- ۱۳۰..... نمونه معماری مسکن امروز ۲-۳
- ۱۳۲..... مجتمع سازی در ایران ۱-۲-۳
- ۱۳۷..... پروژه‌های موفق در بحث مجتمع سازی در سطح جهان ۳-۳

فصل چهارم : بررسی بستر طرح

- ۱۴۳..... بررسی بستر طرح ۱-۴

۱۴۴..... تقسیمات کشوری ۲-۴

۱۴۶..... شهرستان ملارد ۳-۴

فصل پنجم : بررسی سایت

۱۴۹..... بررسی سایت ۱-۵

فصل ششم : برنامه فیزیکی

۱۵۶..... برنامه فیزیکی پروژه ۱-۶

۱۵۷..... ضوابط و استانداردها ۲-۶

فصل هفتم : طراحی

۱۶۲..... طراحی ۱-۷

۱۶۲..... ایده‌های طراحی ۱-۱-۷

۱۷۰..... روند طراحی ۲-۱-۷

۱۷۷..... فهرست منابع و ماخذ

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۹۳.....	جدول ۱-۲- ویژگی‌های یک واحد همسایگی.....
۹۴.....	جدول ۲-۲- بعد روانی یک واحد همسایگی.....
۹۴.....	جدول ۳-۲- بعد کالبدی یک واحد همسایگی.....
۱۱۷.....	جدول ۴-۲- عوامل شکل دهنده خانه.....
۱۱۸.....	جدول ۵-۲- ارزش‌ها و معیارهای طراحی.....
۱۱۹.....	جدول ۶-۲- معیارهای سازمان فضای خانه.....
۱۲۰.....	جدول ۷-۲- آسایش و تطابق فضا.....
۱۲۱.....	جدول ۸-۲- کاربرد اصول معماری خانه‌های ایرانی در طراحی مسکن معاصر.....
۱۵۶.....	جدول ۱-۶- برنامه فیزیکی در سایت.....

فهرست تصاویر

صفحه	عنوان
	فصل دوم
۲۱.....	شکل ۲-۱- بنیادهای مفهومی طراحی بنا و اجزای آنها در معماری ایرانی
۲۶.....	شکل ۲-۲- درآیگاه
۲۸.....	شکل ۲-۳- اتاق سه دری
۳۰.....	شکل ۲-۴- ریز اجزاء تشکیل دهنده خانه ایرانی
۳۱.....	شکل ۲-۵- الگوی فضای باز
۳۱.....	شکل ۲-۶- فضای باز
۳۲.....	شکل ۲-۷- الگوی حیاط
۳۲.....	شکل ۲-۸- حیاط
۳۲.....	شکل ۲-۹- حیاط
۳۳.....	شکل ۲-۱۰- بسط فضایی صفه، پلان خانه آل یاسین، کاشان
۳۳.....	شکل ۲-۱۱- عناصر موجود در حیاط خانه‌های تاریخی کاشان
۳۴.....	شکل ۲-۱۲- الگوی پایین- بالا در خانه‌های تاریخی
۳۴.....	شکل ۲-۱۳- صغه و شارمی در خانه‌های تاریخی
۳۴.....	شکل ۲-۱۴- گونه شناسی انواع فضاهای عبوری دور حیاط(شارمی)
۳۵.....	شکل ۲-۱۵- مهتابی خانه طباطبائی
۳۵.....	شکل ۲-۱۶- مهتابی خانه عطار
۳۶.....	شکل ۲-۱۷- بام فضای باز و قابل استفاده در مقیاس خانه، محله، شهر
۳۷.....	شکل ۲-۱۸- الگوی فضای پوشیده
۳۷.....	شکل ۲-۱۹- توالی فضای باز، سرپوشیده، بسته
۳۷.....	شکل ۲-۲۰- انواع فضاهای سرپوشیده در خانه‌های کاشان
۳۸.....	شکل ۲-۲۱- سر در کاشان
۳۸.....	شکل ۲-۲۲- گونه شناسی انواع ورودی

- شکل ۲-۲۳- الگوی ایوان در خانه‌های تاریخی ۳۹
- شکل ۲-۲۴- ایوان در بالاخانه، خانه عباسیان، کاشان ۳۹
- شکل ۲-۲۵- گونه شناسی انواع ایوان ۳۹
- شکل ۲-۲۶- الگوی هشتی در خانه‌های تاریخی ۴۰
- شکل ۲-۲۷- فضای ورودی ۴۰
- شکل ۲-۲۸- الگوی فضای بسته در خانه‌های تاریخی ۴۱
- شکل ۲-۲۹- گونه شناسی انواع فضای بسته ۴۱
- شکل ۲-۳۰- الگوی سه دری در خانه‌های تاریخی ۴۲
- شکل ۲-۳۱- الگوی پنج دری در خانه‌های تاریخی ۴۲
- شکل ۲-۳۲- الگوی پس اتاق در خانه‌های تاریخی ۴۲
- شکل ۲-۳۳- ۸۷ نمونه پلان خانه‌های تاریخی ۴۳
- شکل ۲-۳۴- فضاهای باز، پوشیده، بسته ۴۴
- شکل ۲-۳۵- گونه شناسی تعریف انواع الگوهای فضایی باز، بسته و پوشیده ۴۵
- شکل ۲-۳۶- گونه شناسی انواع حریم‌ها و فضاهای بینابینی ۴۵
- شکل ۲-۳۷- گونه شناسی انواع شیوه‌های بسط و گسترش فضا ۴۶
- شکل ۲-۳۸- حیاط در خانه ایرانی ۴۷
- شکل ۲-۳۹- شیوه‌های ترکیب فضا به منظور افزایش امکان بسط، تعریف و تنوع فضایی ۴۸
- شکل ۲-۴۰- تسلسل و تداوم فضا در خانه‌های تاریخی ایران ۴۸
- شکل ۲-۴۱- گونه شناسی انواع نقش بدنه‌ها در تعریف گونه ۵۱
- شکل ۲-۴۲- مقطع خانه‌های کاشان ۵۱
- شکل ۲-۴۳- گونه شناسی انواع خط آسمان-کاشان ۵۱
- شکل ۲-۴۴- گونه شناسی انواع حضور نور در فضا ۵۳
- شکل ۲-۴۵- خانه دیروز، خانه امروز ۶۴
- شکل ۲-۴۶- دیاگرام عوامل شکل دهنده به معماری خانه ۶۵
- شکل ۲-۴۷- تصویری از مسکن امروز ۷۲
- شکل ۲-۴۸- تصویری از فضاهای مجتمع‌های مسکونی نوساز ۹۲
- شکل ۲-۴۹- مدل تحقیقاتی از رضایت، رفتار و رفاه در محل سکونت ۹۵
- شکل ۲-۵۰- ماکت یک پروژه انبوه سازی ۹۹
- شکل ۲-۵۱- تصویری از وضعیت انبوه سازی کنونی رایج در کشور ۱۰۰

فصل سوم

- شکل ۳-۱- خانه عباسیان در کاشان ۱۲۴
- شکل ۳-۲- خانه طباطبائی‌ها در کاشان ۱۲۴

- شکل ۳-۳- خانه اولیا در جوار مسجد امیر چخماق در یزد ۱۲۴
- شکل ۳-۴- پلان خانه عباسیان در کاشان ۱۲۵
- شکل ۳-۵- نماهای خانه عباسیان در کاشان ۱۲۵
- شکل ۳-۶- خانه اولیا در جوار مسجد امیر چخماق در یزد ۱۲۶
- شکل ۳-۷- خانه طباطبائی‌ها در کاشان ۱۲۷
- شکل ۳-۸- پلان خانه طباطبائی‌ها در کاشان ۱۲۸
- شکل ۳-۹- خانه طباطبائی‌ها در کاشان ۱۲۸
- شکل ۳-۱۰- برش طولی خانه طباطبائی‌ها در کاشان ۱۲۹
- شکل ۳-۱۱- برش عرضی خانه طباطبائی‌ها در کاشان ۱۲۹
- شکل ۳-۱۲- پلان خانه‌های معاصر ۱۳۰
- شکل ۳-۱۳- فضاهای داخلی خانه‌های معاصر ۱۳۰
- شکل ۳-۱۴- حیاط و تراس خانه‌های معاصر ۱۳۱
- شکل ۳-۱۵- فرم حجمی خانه‌های معاصر ۱۳۱
- شکل ۳-۱۶- فضای ورودی خانه‌های معاصر ۱۳۱
- شکل ۳-۱۷- مجموعه مسکونی دراک شیراز ۱۳۲
- شکل ۳-۱۸- مجموعه مسکونی دراک شیراز ۱۳۳
- شکل ۳-۱۹- مجموعه مسکونی آتی ساز ۱۳۴
- شکل ۳-۲۰- تصویر مجموعه آتی ساز از بزرگراه چمران ۱۳۵
- شکل ۳-۲۱- مجموعه مسکونی اکباتان ۱۳۶
- شکل ۳-۲۲- مجموعه مسکونی اکباتان ۱۳۶
- شکل ۳-۲۳- مجتمع مسکونی Rokko ۱۳۷
- شکل ۳-۲۴- مجتمع مسکونی Rokko ۱۳۷
- شکل ۳-۲۵- مجتمع مسکونی Rokko ۱۳۸
- شکل ۳-۲۶- مجتمع مسکونی Habitat 67 ..... ۱۴۰
- شکل ۳-۲۷- مجتمع مسکونی Habitat 67 ..... ۱۴۰
- شکل ۳-۲۸- ESPLANADE CONDOMINIUMS ۱۴۱

فصل چهارم

- شکل ۴-۱- موقعیت منطقه طراحی در تقسیمات کشوری ۱۴۴
- شکل ۴-۲- محدوده استان تهران ۱۴۵
- شکل ۴-۳- نحوه دسترسی از شهرستان کرج به ملارد ۱۴۶
- شکل ۴-۴- ارتباط شهرستان ملارد به شهر کرج ۱۴۷

فصل پنجم

- شکل ۵-۱- نقشه هوایی از محدوده شهرستان ملارد ۱۴۹
- شکل ۵-۲- نقشه هوایی از محدوده سایت از اطراف ۱۵۰
- شکل ۵-۳- نقشه هوایی از محدوده سایت ۱۵۰
- شکل ۵-۴- دسترسی‌های اصلی اطراف سایت ۱۵۱
- شکل ۵-۵- دید و منظرهای مطلوب اطراف سایت - دیاگرام تابش نور خورشید ۱۵۱
- شکل ۵-۶- تصویر از بلوار رسول اکرم - جاده ملارد ۱۵۲
- شکل ۵-۷- تصویر از باغات ضلع شرقی سایت ۱۵۲
- شکل ۵-۸- تصویر از ضلع جنوبی سایت ۱۵۲
- شکل ۵-۹- تصویر از ضلع جنوبی سایت ۱۵۲
- شکل ۵-۱۰- تصویر از شهرداری شهرستان ملارد ۱۵۳
- شکل ۵-۱۱- از جنوب سایت (داخل سایت) ۱۵۳
- شکل ۵-۱۲- حوزه بندی محدوده سایت ۱۵۳
- شکل ۵-۱۳- محدوده انتخابی سایت ۱۵۴
- شکل ۵-۱۴- طرح ارائه شده در سایت ۱۵۴

فصل ششم

- شکل ۶-۱- استاندارد ۱۵۷
- شکل ۶-۲- دیاگرام خانه سازی در طبقات ۱۵۸
- شکل ۶-۳- مقیاس و تناسب برای طراحی فضاهای شهری و مسکونی ۱۵۹
- شکل ۶-۴- مقیاس و تناسب برای طراحی فضاهای شهری و مسکونی ۱۶۰

فصل هفتم

- شکل ۷-۱- فضای خالی در تزئینات معماری ایرانی ۱۶۶
- شکل ۷-۲- ترکیب فضای توده و فضای خالی در مقیاس کلان ۱۶۷
- شکل ۷-۳- چیدمان ساخت و سازهای جدید در مقیاس شهری ۱۶۷
- شکل ۷-۴- روستای میمند - کرمان ۱۶۹
- شکل ۷-۵- روستای کندوان - تبریز ۱۶۹

فصل اول

۱-۱- طرح موضوع

در طول تاریخ، سکونت از مهم ترین نیازهای انسان بوده است. در هر سرزمین با توجه به فرهنگ، آیین، اقلیم و نحوه معیشت مردم، فرم و الگوی خاصی از سکونت به وجود آمده، اما معیارهای اصلی طراحی مسکن در بین اقوام مختلف به طور مشابه به کار رفته است. زیرا علی رغم اینکه تمام انسان‌ها، هم نژاد و هم مذهب نیستند و اغلب کیلومترها دور از یکدیگر و بسیار متفاوت زندگی می‌کنند، تفکر معنوی، پندارها، نیازها، ارزش‌های ذاتی، خواسته واقعی و آنچه در ناخودآگاه ذهن، جوهره و مفهوم درونی آنها شکل می‌گیرد یکسان است. لذا در نهایت بسیاری از معانی نهفته در خانه‌های سنتی اقوام مختلف در این دهکده کوچک جهانی، یکسان و به پاره‌ای ارزش‌ها پاسخی مساوی داده، اگر چه پوسته ظاهری آنها به ناچار در هر مکان و زمانی با توجه به فرهنگ و بینش جامعه متفاوت بوده است. این معنا، روحی است که اگر دمیده شود کالبد بی جان بنا زنده می‌گردد، مفهومی که این روزها انسان‌ها در خلوت سرگشته و گمشده خود می‌جویند ولی در خانه‌های سرد و خاکستری خود نمی‌یابند.

کیفیت خانه، پیش از این زمان، بیش از هر چیزی معیار اصلی بود. خانه‌های پدران ما که همگان حسرت داشتن فضایی از آن را دارند امروز تنها در اندیشه‌ها و خاطرات وجود دارند، خانه‌هایی که به معنای واقعی آرامش و سکینه را پدیدار می‌ساخت و بنیان شکل‌گیری و ساخت آن بر بنیاد خانواده بود. خانواده، دست کم در فرهنگ و سرزمین ما، قویترین و اصیل ترین نهاد اجتماعی بوده است. جامعه‌ای کوچک از نظر تعداد که می‌توان گفت، بالاترین نقش را در سازندگی و تداوم فرهنگ و اجتماع داشته است.

سال‌هاست که هدف خانه ساختن به سمت بهینه‌سازی و بهره‌وری و بهره‌برداری بهتر شده است، از حداقل سطح بنا بیشترین استفاده را کردن، استفاده مطلوب از سرمایه‌های و گرمایش، جهت‌گیری ساختمان از نظر آب و هوایی و حتی نوع پنجره‌ها و ضخامت دیوارها و سقف و مصالح مناسب و مهم‌تر از همه اقتصادی بودن خانه، گویی تنها معیار ساختن خانه شده است. روشن است که همه اینها از ضروریات خانه است و سازگاری با محیط و پاسخ به نیازهای انسان و استفاده‌کنندگان از بدیهیات یک سرپناه است. اما به نظر می‌رسد که حقیقت دیگری برای خانه وجود دارد و آن ماهیت خانه و حقیقت سکنی دادن به انسان آن خانه است، ماهیتی که زمان را نمی‌شناسد و گذشته و امروز و فردا برای این موضوع معنایی ندارد. حقیقتی که ورای کیفیت و مصالح و ملزومات خانه است.

اما همه اینها گفته می‌شود و به نیکی می‌دانیم که آن خانه‌ها را دیگر نه می‌توانیم داشته باشیم و یا حتی نه می‌خواهیم داشته باشیم. نمی‌توانیم داشته باشیم که حداقل از نظر وسعت زمین و قیمت آن و بسیار بسیار دلایل دیگر این امر نشدنی است و نمی‌خواهیم داشته باشیم که بسیاری از ویژگی‌ها و نیازهای آن خانه‌ها، دیگر تطابق و سازگاری با زندگی و خواست‌ها و نیازهای امروز ما ندارد که شاید بیش از آنکه برای ما رفاه و آسایش بیاورد، مشکل و زحمت ایجاد کنند، و این خود نشان از این دارد که فضای خانه از شیوه زندگی^۱ زمان خود نشئت می‌گیرد.

اما آنچه می‌تواند از گذشته برای امروز و آینده، در خانه‌ها و معماری ما استمرار پیدا کند آن جوهر و ویژگی‌هایی است که برخاسته از معماری بی‌زمان این سرزمین است. به گمان از اندیشمندان معماری، این ویژگی‌ها، این جوهر و این شیوه سکنی انسان، امکان حضور خود را در این عصر تا حدود بسیاری از دست داده است. کیفیت ساخت و فنون آن برای خانه ساختن از دیرباز تا به امروز، همیشه در حال توسعه و تداوم بوده است اما آن کیفیت سکونت و در خانه زندگی کردن و به عبارتی خانمان داشتن، اگر بی‌رنگ شده و یا از بین رفته است بایستی دوباره شناخته شده و برای پدیدار کردن آن تلاشی حقیقت‌گونه انجام داد.

---

1 - Life style

موضوع مورد مطالعه در این پروژه آشنایی با ماهیت خانه و مسکن و بالاخص خانه ایرانی می‌باشد، از آنجا که خانه در ایران از معماری ای با قدمت بالا و پر محتوی برخوردار می‌باشد و هم چنین نمونه‌های ماندگار از خانه‌های ایرانی این مرز و بوم نشان از جاودانگی اثر و اصول نهفته در معماری آنها را می‌دهد، مبانی تحقیقی خود را خانه‌های تاریخی قرار دادم تا با آشنایی عمیق‌تر با آن بتوانم با توجه به محدودیت‌ها و شرایط فیزیکی، محیطی و زمانی امروز جوابی جهت پاسخگویی به کمبودهای کیفیت مسکن امروز را پیدا کنم. زیرا که با مشاهده وضعیت رشد روزافزون جمعیت و ساخت و سازهای بالا در ایران، بار کیفی این فضاها روز به روز در حال کاهش می‌باشد، این تحقیق در پی آن است با مطالعه خانه‌های تاریخی راهکارهایی جهت بالا بردن کیفیت فضاهای مسکونی با در نظر گرفتن شرایط زمانی و محدودیت‌های موجود ارائه کند.

۱-۲- هدف پژوهش

هدف نهائی از انجام این پژوهش در سه سطح قابل بررسی است:

بالا بردن کیفیت سکونت در مقیاس کلان: بالا بردن کیفیت فضایی فضاهای مسکونی ای که به صورت انبوه و اکثرا برای قشر کم در آمد ساخته می‌شود.

شهرسازی: تطبیق الگوهای معماری خانه‌های ایرانی با مباحث روز و مسائل مختلف می‌تواند مطالعه‌ای راهبردی در زمینه طراحی مجتمع‌های مسکونی در شهرهای در حال توسعه باشد؛ زمینه‌ای که بطور سنتی حرفهای بسیاری برای گفتن پیرامون آن داشته‌ایم.

معماری: ارائه یک الگوی مناسب‌تر برای معماری خانه به جهت رسیدن به کیفیت زندگی مطلوب‌تر.

۱-۳- مقیاس موضوع

از آنجا که شاید بیش از ۸۵٪ بناهای یک شهر را خانه‌ها تشکیل می‌دهند، اهمیت طراحی خانه و فضای خانواده را دست کم می‌توان از این موضوع دانست. کلیت این پروژه عبارت است از طراحی یک بافت مسکونی با رویکرد خانه ایرانی با انگیزه ارتقاء سطح کیفی زندگی جاری در آن.

گذشته از اختصاص در صد بالایی از ساخت و سازها به بحث مسکن (۸۵٪ بناهای یک شهر)، مسئله رشد روز افزون جمعیت و ساخت و سازها یی در مقیاس بالا در کلان شهرها و هم چنین در حاشیه شهرهای بزرگ که گاه تنها جوابگوی سرانه‌ها و کمیت‌های فضایی لازم می‌باشند، این تحقیق در پی آن است تا قدمی در جهت بالابردن کیفیات فضایی سکونت با در نظر گرفتن کمیت‌ها باشد.

۱-۴- ضرورت پرداختن به موضوع

در صورت ادامه روال کنونی در بحث مسکن با نتایج زیر روبرو خواهیم بود:

- تولید انبوه مسکن با بار کیفیت فضایی نا مطلوب.
- خانه‌ای تنها جوابگوی نیازهای اولیه انسان.
- حرکت سریع و شتابزده به سمت ماشینی شدن زندگی بدون توجه به روح خانه.
- جدا شدن هر چه بیشتر طبیعت از زندگی و دور شدن انسان از طبیعت در محیط زندگی خود. (بحثی که امروزه در مباحث پایداری در دیگر کشورها بسیار جاری می‌باشد)
- از آنجا که اصل ساخت خانه بر آرامش در سکنی گزیدن می‌باشد و ارتباط نزدیک تری در مقایسه با دیگر بناهای معماری با روح انسان دارد، تاثیر بسیاری در آرامش روحی و ذهنی ساکنین خود دارد این مطلب دامنه اهمیت موضوع را روشن می‌سازد.

فصل دوم